

Metsänomistajien suojelehalukkuus ja monimuotoisuuden kustannustehokas suojele

Teppo Hujala¹, Mikko Kurttila¹ ja Katri Korhonen¹

Vapaaehtoisen suojelelun markkinointia kannattaisi suunnata paitsi arvokkaimpien metsien omistajille myös niille metsänomistajille, jotka ovat suojelemyönteisimpiä ja jotka ovat valmiita osallistumaan suojelelun kustannuksiin täyttä korvausta pienemmällä korvausvaatimuksella.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millä korvaustasolla metsänomistajat olisivat halukkaita suojelemaan osan metsistään. Metsänomistaja 2010 -tutkimuksen metsäsuunniteluusion valtakunnalliseen jatkokyselyyn vastasi hyväksytysti 1244 metsänomistajaa.

Määräaikaaisesti ilman korvausta suojeleli 11 prosenttia vastaajista, ja pysyvästi 6 prosenttia. Ilman korvausta suojelelun osuus oli yhtä suuri omistajista ja yksityismetsien alasta laskettuna. Pysyvän suojelelun korvausvaatimukset olivat määräaikaista suojeleluta jonkin verran korkeampia.

Metsänomistajien joukossa on valmiutta suojelella nykykäytäntöä pienemmällä korvaustasolla (Taulukko 1). Suojelekorvausten joustavuus eli vapaaehtoisesti alennetut suojelekorvaukset auttaisivat pääsemään lähemmäs METSO-ohjelman suojelelutaavoitteita (Taulukko 2).

METSO-ohjelman (2008–2016) vapaaehtoisen suojelelun korvauksiin on vuodelle 2010 varattu yhteensä noin 33 miljoonaa euroa. Koko ohjelmakauden suojelelutaavoitteen toteutuminen kuitenkin edellyttäisi ohjelman väliarvioinnin mukaan vuosittaisen rahoituksen kasvamista jopa kolmin–nelinkertaiseksi vuoden 2012 jälkeen.

Kirjallisuus

Hujala, T., Kurttila, M., Korhonen, K., Hänninen, H. ja Pykäläinen, J. 2010. Metsänomistajien päätöksentekotilanteet: kohti uudistuvia metsäsuunnittelupalveluja ja suojelelutaavoitteen tukea. Metlan työraportteja 177.

¹ Metsäntutkimuslaitos, Joensuun toimipaikka, PL 68, 80101 Joensuu; teppo.hujala@metla.fi, mikko.kurttila@metla.fi, katri.korhonen@metla.fi

Taulukko 1. Kyselytutkimustulos: metsänomistajien suojelehalukkuuden ja toivottujen korvaustasojen jakaumat.

Vastausluokka	Suojelelutyyppi	Määräaikaainen, 20 v % omistajista	Pysyvä % omistajista
Suojelelun ilmaiseksi		11	6
Suojelelun korvausta vastaan		30	25
Suhteellinen korvausvaatimus, kun sadalla on merkitty ns. täyttä korvausta	0-50	1	0
	50-80	2	1
	80-100	4	2
	100	5	5
	100-120	4	3
	120-150	2	2
	yli 150	3	4
en osaa sanoa		10	9
En halua suojelella lainkaan		59	69
Yhteensä		100	100
n		1140	1089

Taulukko 2. Esimerkkilaskelma tutkimustuloksen soveltamisesta vapaaehtoisen suojelelun kustannustehokkuuden parantamiseen.

Suojelelutyyppi	Määräaikaainen (Kemera-ympäristötuki)	Pysyvä (Yksityinen suojelelualaue)	Pysyvä (Hankinta valtiolle)
A) Vapaaehtoinen METSO-suojelelun yksityismetsissä 2009 *			
Suojelelun-/hankekohteiden lukumäärä	938	85	40
Kohteiden keskimääräinen pinta-ala, ha	7	10	34
Kohteiden kokonaispinta-ala, ha	6627	826	1367
Keskimääräinen korvaus, €/ha	780	5900	3500
Käytetty METSO-kokonaisrahoitus, milj. €/v	5,20	4,90	4,79
B) Laskelma kyselytuloksen mukaisesta vapaaehtoisen suojelelun tehostumisesta (vuoden 2009 luvuin)			
Alennetulla korvaustasolla suojelevien osuus (ilmaiseksi suojelevat mukaan lukien: oletuksena keskimäärin 50 %:n korvaustaso), % metsänomistajista	17	9	9
Vuoden 2009 pinta-ala toteutumaan pääsemisen kokonaiskustannukset joustavien suojelelutaavoitteen tilanteessa, milj. €/v	4,75	4,68	4,57
Joustavien suojelelutaavoitteen avulla säästetty valtion raha, €/v	450 000	226 000	216 000
Suhteellinen säästö/tehostuminen, % vuotuisesta suojelelutaavoituksesta	8,7	4,6	4,5
Säästyvällä rahalla keskimääräisellä täyden korvauksen tasolla vapaaehtoisesti suojelettavissa oleva lisäpinta-ala, ha/v	580	38	62

* Toteumalukujen lähde: METSO-väliarvio (Koskela ym 2010).